

Інформаційна культура користувача-дитини — основа самовизначення в глобальному інформаційному просторі

Анотований інформаційний список для бібліотекарів

Доповнення. 1-4 квартал 2018 р.

Розділ 1. Теоретичні аспекти інформаційної культури як галузі наукової, освітньої і бібліотечної діяльності

Горбенко Н. Діти та інтернет: реальні загрози віртуального світу : (рек. бібліогр. список) / Н. Горбенко // Шк. б-ка плюс. — 2018. — № 19-20. — С. 10-17.

Література списку згрупована за розділами: Теоретичне осмислення проблеми негативних впливів деструктивних віртуальних спільнот на дітей та підлітків та Практико-зорієнтована діяльність, спрямована на розв'язання проблеми запобігання залученню дітей та підлітків до небезпечних віртуальних спільнот.

Гранчак Т. Бібліотечно-інформаційна діяльність і медіаграмотність / Т. Гранчак // Вісник Кн. палати. — 2018. — № 3. — С. 40-43.

Розглянуто проблему формування медіаграмотності серед користувачів і працівників бібліотек в контексті бібліотечно-інформаційної діяльності, зокрема бібліотечного інформування, формування та організації бібліотечних ресурсів, бібліотечного контенту інтернет-середовища. Обґрунтовано значення медіаграмотності для функціонування бібліотеки як відкритого демократичного інформаційного інституту.

Гула Р. Інтернет-спільнота як феномен глобального кіберпростору / Р. Гула, І. Передрій // Вісник Кн. палати. — 2018. — № 10. — С. 16-20.

У статті висвітлюється роль та місце мережі Інтернет у глобальному інформаційному просторі. Досліджено зміст поняття «кіберпростір» та запропоновано авторське бачення розкриття його сутності за допомогою низки сучасних наукових підходів. Проаналізовано значення терміна «інтернет-спільнота», з'ясовано їхні види, виокремлено специфічні ознаки, а також особливості функціонування у структурі блогосфери крізь призму соціокомунікаційних технологій.

Довіряй, але перевіряй. Медіаграмотність в українському суспільстві / літ. ред. К. Горобенко ; упоряд. А. Денисенко ; обкл. А. Сарвіра. — Київ : Pictoric, 2017. — 135 с. : іл.

Мета видання – поширення знань про медіаграмотність. Книга містить нариси про розвиток медіаосвіти у світі і в Україні, її суспільне значення, як відрізнити справжній медіаконтент від хибних та викривлених

медіаповідомлень, інформаційні маніпулювання, роль соціальних мереж у поширенні різнобічної інформації та їх вплив на свідомість молодого покоління, про те, як важливо на сучасному етапі розвитку суспільства вміти критично сприймати, об'єктивно оцінювати й аналізувати інформацію тощо.

Ісаєнко О. Роль медіаосвіти у формуванні медіакультури сучасної молоді / О. Ісаєнко // Вісник Кн. палати. — 2018. — № 1. — С. 22-25.

У статті висвітлено питання формування медіакультури сучасної молоді, визначено та обґрунтовано важливість здобуття медіаосвіти, щоб уміти аналізувати та оцінювати медіатексти, опрацьовувати отриману інформацію, відсіювати зайву, виробляти власний погляд, вирізняти медіаманіпуляції та обирати ефективні способи захисту від медіавпливів.

Макарова М. Інформаційна культура: суспільні та особистісні аспекти пізнання / М. Макарова // Вісник Кн. палати. — 2017. — № 12. — С. 40-43.

Автор здійснює спробу розкрити зміст одного з основних понять сучасного інформаційного суспільства - інформаційної культури - у контексті суспільного та особистісного аспектів. Увагу акцентовано на детермінованості процесу формування інформаційної культури інформаційно-комунікаційними технологіями. Розглянуто знання і вміння, які потрібні для здійснення ефективної інформаційної діяльності, а також складники інформаційної культури особистості.

Овдійчук В. Створення інтерактивних текстів, логічних завдань та кросвордів за допомогою тригерів у MS PowerPoint / В. Овдійчук // Інформатика в шк. — 2018. — № 11. — С. 22-26.

Методичні та практичні поради по створенню інтерактивних анімаційних ефектів (тестів, логічних завдань, кросвордів, вікторин) у презентаціях MS PowerPoint.

Права дитини в цифровому середовищі : нові рекомендації від Ради Європи : офіційно // Школа (Шк. світ). — 2018. — № 9. — С. 54-65.

Витяги з рекомендацій Ради Європи від 4 липня 2018 року щодо принципів дотримання, захисту та реалізації прав дітей в цифровому середовищі.

Стеценко І. Інформаційна культура у дитячому садку і початковій школі / І. Стеценко // Інформ. зб. для директора шк. та завідувача дит. садка. — 2018. — № 1. — С. 23-90.

Добірка матеріалів з теорії та практики організації навчання дітей з питань оволодіння навичками комп'ютерної грамотності, роботи з інформацією з опануванням сучасних електронних технологій.

Ресурси Інтернет

Гранчак Т. Бібліотечно-інформаційна діяльність і медіаграмотність [Електронний ресурс] / Т. Гранчак // Вісник Кн. палати. — 2018. — № 3. — С. 40-43. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkr_2018_3_11.

Розглянуто проблему формування медіаграмотності серед користувачів і працівників бібліотек в контексті бібліотечно-інформаційної діяльності, зокрема бібліотечного інформування, формування та організації бібліотечних ресурсів, бібліотечного контенту інтернет-середовища. Обгрунтовано значення медіаграмотності для функціонування бібліотеки як відкритого демократичного інформаційного інституту.

Медіаосвіта: інформуємо, радимо, використовуємо [Електронний ресурс] // Б-ка у форматі Д°. — 2018. — № 3. — С. 9. — Режим доступу: <http://www.chl.kiev.ua/D0/Book/View/114#page/8/mode/2up>.

Посилання на електронні версії матеріалів, розміщених на сайті НБУ для дітей у розділі «Інформаційна культура користувачів», що містять практичні рекомендації, навчальні посібники, що допоможуть бібліотечним фахівцям у розробці бібліотечних програм та заходів для дитячої аудиторії.

Обачність. Пильність. Захист. Ввічливість. Сміливість [Електронний ресурс] : навч.-метод. посіб. Google / М-во освіти і науки України, Ін-т модернізації змісту освіти. — Режим доступу: <http://nus.org.ua/wp-content/uploads/2018/08/PRESS.pdf>.

Навчальний посібник із цифрового громадянства й безпеки, розроблений Google у співробітництві з Альянсом із захисту безпеки користувачів в Інтернеті (Internet Keep Safe Coalition, iKeepSafe.org). Містить матеріали та методики, необхідні для викладання основ безпеки в Інтернеті. Плани уроків призначені для учнів початкової школи та зосереджені на ключових принципах мережевого етикету й безпеки.

Практична медіаграмотність: міжнародний досвід та українські перспективи [Електронний ресурс] : зб. ст. шостої міжнар. наук.-метод. конф. : 20-21 квіт. 2018 р. / упоряд. В. Іванов, О. Волошенюк. — Київ : Центр Вільної Преси, Акад. Укр. Преси, 2018. — 244 с. — Режим доступу: http://www.aup.com.ua/uploads/Zbirnyk_statey_AUP2018.pdf.

Збірник вміщує тексти доповідей учасників міжнародної конференції, яка проходила 20-21 квітня 2018 року у м. Києві.

Рибіна Ю. Розвиток медіаграмотності учнів у процесі створення шкільного медіа [Електронний ресурс] / Ю. Рибіна // Інформаційні технології в освіті. — 2017. — Вип. 2. — С. 109-128. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/itvo_2017_2_11.

Автором розглянуто теоретичні аспекти впровадження медіаосвіти у навчально-виховний процес спеціалізованого навчального закладу. Запропоновано модель розвитку медіаграмотності учнів у процесі створення

шкільного друкованого видання. Висвітлено деякі результати дослідження рівня медіаграмотності учнів та намічено перспективи роботи з упровадження медіаосвіти педагогів та учнів.

Українська історія в кінофільмах [Електронний ресурс] : посіб. для вчителя / за ред. О. В. Волошенюк, В. Ф. Іванова. — Київ : Центр Вільної Преси, Акад. Укр. Преси, 2018. — 57 с. — Режим доступу: http://www.aup.com.ua/uploads/UkraineCinemaHistory_2018.pdf.

Цей посібник призначений викладачам історії та медіаграмотності. Звернення до українських кінотекстів дозволить популяризувати кінематографічну грамотність та через призму мистецьких творів, продискутувати про конфліктні ситуації і складні суспільні та соціальні процеси в Україні. Конспекти занять також можуть бути використані під час вивчення курсів за вибором, факультативних курсів, виховних годин, занять гуртків юних істориків, журналістів тощо.

Шейбе С. Медіаграмотність [Електронний ресурс] : підруч. для вчителів / С. Шейбе, Ф. Рогоу ; пер. з англ. С. Дьома ; за загал. ред. В. Іванова, О. Волошенюк. — Вид. 2-е., стер. — Київ : Центр Вільної Преси, Акад. Укр. Преси, 2017. — 319 с. — Режим доступу: http://www.aup.com.ua/uploads/medialiteracy_2017_short.pdf.

Підручник сформований на основі практичного досвіду освітніх підходів до викладення медіаграмотності в США. За допомогою даного видання українські медіа педагоги зможуть навчитися інтегрувати медіаграмотність у різноманітні освітні практики, знайдуть багато ідей щодо заходів і чимало прикладів повних модельних занять.

Розділ 2. Виховання читача нового покоління: сучасні тенденції + досвід (з практики роботи дитячих та шкільних бібліотек)

Ресурси Інтернет

Ковач І. Медіаосвіта для лідерів шкільного самоврядування [Електронний ресурс] : досвід співпраці Херсон. обл. б-ки для дітей ім. Дніпрової Чайки і Міськ. учнів. парламенту м. Херсона / І. Ковач // Б-ка у форматі Д°. — 2018. — № 3. — С. 23-25. — Режим доступу: <http://www.chl.kiev.ua/D0/Book/View/114#page/22/mode/2up/>.

Досвід роботи у сфері промоції читання та медійної культури на прикладі діяльності міського медіаклубу «NaVI», учасниками якого стали лідери учнівського самоврядування усіх загальноосвітніх навчальних закладів міста Херсона.

Копаничук Т. Сучасному читачеві - сучасну інформацію [Електронний ресурс] / Т. Копаничук // Б-ка у форматі Д°. — 2018. — № 2. — С. 14-17. — Режим доступу: <http://www.chl.kiev.ua/D0/Book/View/113#page/14/mode/2up/>.

Досвід Хмельницької обласної бібліотеки для дітей з формування інформаційної культури користувачів-дітей.

Лукіна Л. Формування інформаційної культури учнів початкової школи під час бібліотечних заходів [Електронний ресурс] / Л. Лукіна // Заради дитини працюємо і творимо : матер. наук.-практ. конф. директорів обл. бібліотек для дітей, 4-7 жовт., м. Київ. – Київ, 2017. — С. 147-153. — Режим доступу: <http://www.chl.kiev.ua/mbm/Book/View/348#page/148/mode/2up>.

Співпраця Національної бібліотеки України для дітей з гімназією № 172 «Нивки» м. Києва з формування інформаційної компетентності дітей молодшого шкільного віку.

Михальчук Л. Неформальна освіта для професійного розвитку [Електронний ресурс] / Л. Михальчук // Бібліотеки для дітей в умовах реформи децентралізації: нові практики і технології розвитку : матер. наук.-практ. конф. директорів обл. бібліотек для дітей, 9-11 жовт. 2018 р., м. Маріуполь. — Київ, 2018. — С. 95-100. — Режим доступу: <http://www.chl.kiev.ua/mbm/Book/View/418#page/96/mode/2up>.

Мова йде про необхідність навчання упродовж життя, зокрема висвітлено досвід роботи Житомирської обласної бібліотеки для дітей про форми та методи професійного розвитку бібліотекарів, в тому числі і з питань інформаційної грамотності.

Розділ 3. Програми з формування основ інформаційної грамотності дітей у бібліотечному та шкільному середовищі

Основи інформаційної культури / Комунал. закл. «Навчально-виховний комплекс «Школа гуманітарної праці» Херсон. обл. ради ; уклад. Т. В. Лихожон. — Херсон : [б. в.], 2017. — 52 с. : табл.

У виданні представлено методичні рекомендації, роз'яснення щодо викладання та програму курсу за вибором «Основи інформаційної культури» для учнів 5-7 класів.

Ресурси Інтернет

Книжка у світі Медіа [Електронний ресурс] : програма факультат. курсу для закл. загал. серед. освіти, 5-7 кл. : розроб. занять / за заг. ред. О. В. Волошенюк, Г. А. Дегтярьової, В. Ф. Іванова. — Київ : Центр Вільної Преси, Акад. Укр. Преси, 2018. — 116 с. — Режим доступу: http://www.aup.com.ua/uploads/BookInMediaWorld_2018_small1.pdf.

Видання містить програму факультативного курсу «Книжка у світі Медіа» для учнів 5-7 класів та плани-конспекти занять відповідно до тем програми. Посібник розрахований для вчителів та бібліотекарів.

Медіаграмотність у початковій школі [Електронний ресурс] : посіб. для вчителя / за ред. О. В. Волошенюк, В. Ф. Іванова. — Київ : Центр Вільної

Преси, Акад. Укр. Преси, 2018. — 234 с. — Режим доступу: http://www.aup.com.ua/uploads/Pochatkova_school_2018.pdf.

У пропонованому посібнику подано навчальні програми «Я у медіапросторі» (перший, другий, третій рік вивчення), шість навчальних модулів до програми другого року вивчення, три навчальні модулі для третього року вивчення.

Розділ 4. Бібліотечні уроки як засіб розвитку інформаційної компетентності школярів (розробки бібліотечних занять)

Григор'єва О. Турнір книголюбів : для учнів 5-х кл. : бібл. урок / О. Григор'єва // Шк. бібліотекар. — 2018. — № 6. — С. 16-19.

Розробка літературного конкурсу на знання художніх творів, різних аспектів культури читання тощо.

Зубарева Т. ДБА бібліотеки. Правила бібліографічного опису документів / Т. Зубарева // Шк. бібліотекар. — 2018. — № 9. — С. 39-41.

Сценарій бібліотечного уроку за темою для учнів старшого шкільного віку.

Інтернет-абетка : поради доречні, щоб життя було безпечним // ВДГ / вигадуй, думай, грай. — 2018. — № 11. — С. 12-13.

Пам'ятка з безпеки спілкування в Інтернет.

Кремез О. Книжкова лікарня / О. Кремез // Шк. бібліотекар. — 2018. — № 4. — С. 27-28.

Розробка заняття для учнів молодшого шкільного віку, що присвячений культурі читання та бережливому ставленні до книги.

Лукеча Е. Бібліотечна планета : ігри, конкурси, вікторини / Е. Лукеча // Шк. б-ка. — 2018. — № 8. — С. 7.

Питання вікторини з відповідями, що розкривають історію книги, її структуру, відомості про призначення та роботу бібліотек.

Лупуляк Т. Книга — кращий друг і мудрий порадник : вихов. година : 3-4-ті кл. : [сценарій] / Т. Лупуляк // Почат. освіта (Шк. світ). — 2018. — № 9. — С. 27-34.

Мисник Л. Види друкованої продукції : для учнів 4-х кл. / Л. Мисник // Шк. бібліотекар. — 2018. — № 7. — С. 23-25.

Сценарій масового заходу, що знайомить з різними видами друкованої продукції, з незвичайними за формою книгами, виховує інтерес дітей до творів друку, формує навички самостійно вибирати книгу.

Позднякова Т. Енциклопедії та словники - у навчанні помічники / Т. Позднякова // Шк. б-ка. — 2018. — № 8. — С. 3-4.

Розробка бібліотечноуроку для середнього та старшого шкільного віку про те, як працювати з довідковою літературою.

Сидоренко Л. Книги, газети, журнали читай - розуму набирай! : бібл. урок у 3-му кл. / Л. Сидоренко // Почат. навчання та виховання. — 2018. — № 9. — С. 14-17.

Сценарій уроку про роль книг та періодичних видань в житті людини.

Сомченко І. Подорож країною Інтернет : урок-гра : 5 кл. / І. Сомченко // Інформатика в шк. — 2018. — № 10. — С. 38-41.

Розробка гри на розширення знань дітей про правила безпеки в мережі Інтернет.

Страждання від кіберманії : година спілкування // Позакл. час. — 2018. — № 3. — С. 8-10.

Методична розробка дискусії для підлітків про комп'ютерну залежність та її наслідки.

Ресурси Інтернет

Сучасні, кращі, незвичайні [Електронний ресурс] : (віртуальна екскурсія бібліотеками світу для учнів 5-7 класів) : [бібл. урок] / уклад. С. В. Кисельова // Національна бібліотека України для дітей : [веб-сайт]. — Електрон. дані. — Режим доступу: <http://chl.kiev.ua/Default.aspx?id=8633>. — Назва з екрана.